

Økonomi og ledelse, Økologi, Planter

Økonomi i flerårige kulturer - nødder

SEGES Innovation har videreudviklet en model for estimering af produktionsøkonomi i nøddeproduktion, baseret på brugerens indtastning af egne forventninger til udbytter, afgrødepriser, stykomkostninger og arbejdskostninger.

Viden om

05. december 2025

Modellen er baseret på tilbagediskontering af indtægter og udgifter over en årrække på op til 50 år, og giver hermed mulighed for sammenligning med økonomien i etårige afgrøder. Der indregnes ikke forrentning af investeret kapital



eller driftsoverskud i modellen.

Modellen kan give overblik over forventede indtægter i form af salgbare udbytter og tilskud, ligesom omkostninger til etablering og drift kan estimeres i modellen. Erfaringer fra praksis i større plantageskala under danske forhold omfatter endnu kun etablering af plantage, men ikke i større udstrækning salgbare udbytter eller realiserede omkostninger til høst, tørring, afskalning osv.

Brug egne tal som udgangspunkt

Modellen er ikke udfyldt med værdier, da elementer som udbytter og priser er meget afhængige af art og produktionsvilkår i øvrigt, og da det er tanken at modellen skal kunne bruges til en bred vifte af arter og kulturer. Der kan søges oplysninger i dyrkningsvejledninger og andre kilder, se kildehenvisning nederst i artiklen.

Følsomhedsvurdering - udbytter, pris, afsætning mv.

Da aktuelle erfaringer med nøddeproduktion under danske forhold er begrænsede, opfordres det til at den enkelte bruger supplerer sine estimer med en række følsomhedsberegninger særligt på høstet udbytte, kvalitet og pris, ligesom markedets størrelse og dermed prisdannelsen bør gøres til et emne for overvejelse: Hvilke produkter kan substituere egenproducerede nødder, og til hvilken pris kan disse findes – det vil ofte være en relevant pris at anvende i en følsomhedsvurdering for nedre prisniveau.

Risikoanalyse – skadevoldere, vejr mv.

Der er en række skadevoldere i nødder, som kan gøre alvorligt skade og i værste fald reducere udbytte til et minimum. I økologisk produktion kan disse skadevoldere slet ikke bekæmpes eller alene reduceres ved f.eks.

biologisk bekæmpelse i form af høns der spiser nøddesnudebillens larver.

I valnød har de væsentligste skadevoldere indtil nu primært været bladgalmider og valnøddebakteriose, mens danske hasselnødder særligt kan blive skadet af nøddesnudebillen, hasselknopgalmider, gnavere (mus, mosegrise mv.,) samt sygdommen monilia.

En økonomisk vurdering bør derfor også indeholde en form for risikoanalyse for angreb af skadevoldere, eventuelt ugunstigt vejr (frost under blomstring) og lignende forhold. Et overblik over lokale klimaforhold kan findes via dmi.dk

Arbejdskraftbehov og kompetencer

Plantagedyrkning af såvel frugt som nødder er arbejdskraftintensiv, ikke blot ved etablering og renholdelse i tilvækstfasen, mens også til beskæring, græsslåning, høst, hjemkørsel, vask, tørring og efterbehandling.

Det er ikke alene vigtigt opgaverne løses, men også at de løses korrekt, hvilket stiller krav til viden og kompetencer hos driftsleder og personale. Opgaver som match af jordbund, lokalitet og klima, plantemateriale, beskæring, valg af plantesystem, mekanisering, høst og efterbehandling stiller store krav til viden, rettidighed og kvalitet i arbejdet, så derfor er det vigtigt at gøre sig overvejelser om tilvejebringelse af kompetent arbejdskraft til disse opgaver, også på lang sigte.

Langsigtet investering

Tilplantning af arealer med nødder er en økonomisk krævende investering, som eventuelt kan hjælpes på vej af tilskud. Der er typisk en stor investering forbundet med indkøb af plantemateriale og etablering af vildthegn,

læhegn, plantning, renholdelse mv., ligesom indkøb og drift af maskiner til høst, tørring og efterbehandling er forbundet med store omkostninger. Høstudbytte og indtægter herfra tidligst indtræffer efter en periode på f.eks. 5 – 10 år, afhængig af art, lokalitet, plantemateriale mv.

Der indregnes ikke forrentning af investeret kapital eller driftsoverskud i modellen.

Likviditet til investering i planter og hegner samt aflønning af arbejdskraft til plantning og renholdelse er derfor en vigtig overvejelse i processen, ligesom eventuelle finansieringsomkostninger til etablering må inddrages i overvejelserne.

Dyrket areal i Danmark

Ifølge Landbrugs- og FiskeriStyrelsen (Lfst) er arealerne med nøddeproduktion i vækst, i 2025 blev der i fællesskema angivet **folgende arealer**.

Afgrødekode - art	ha (2025)
490 Hassel, træ (<i>Corylus avellana</i>)	491,66
527 Hassel (<i>Corylus maxima</i>)	120,08
537 Valnød (almindelig)	219,22

Afgrødekode - art

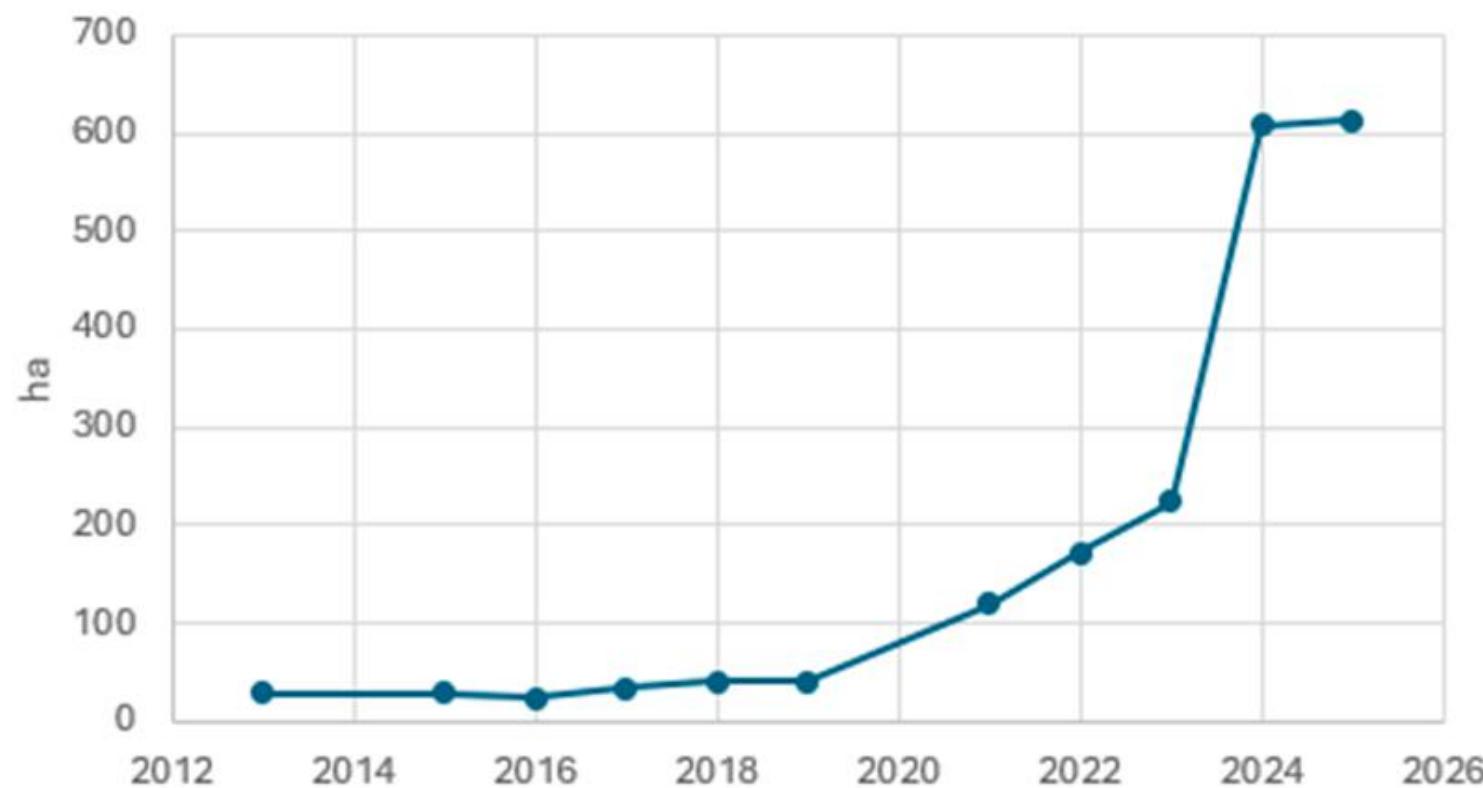
538 Kastanje (ægte)

ha (2025)

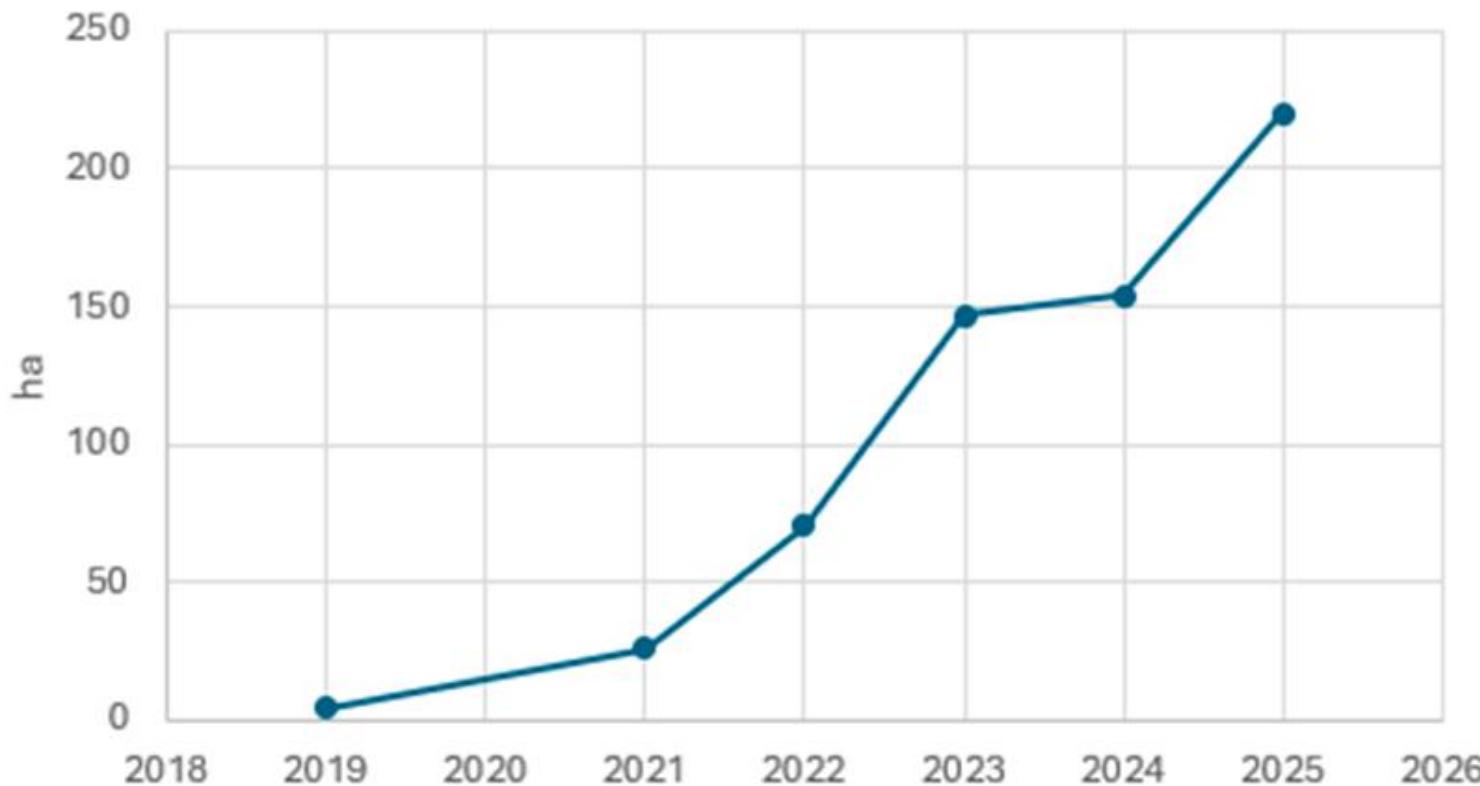
115,54

Udviklingen over de seneste år baseret på samme kilde ses i nedenstående figurer.

Areal med hasselnødder, ha

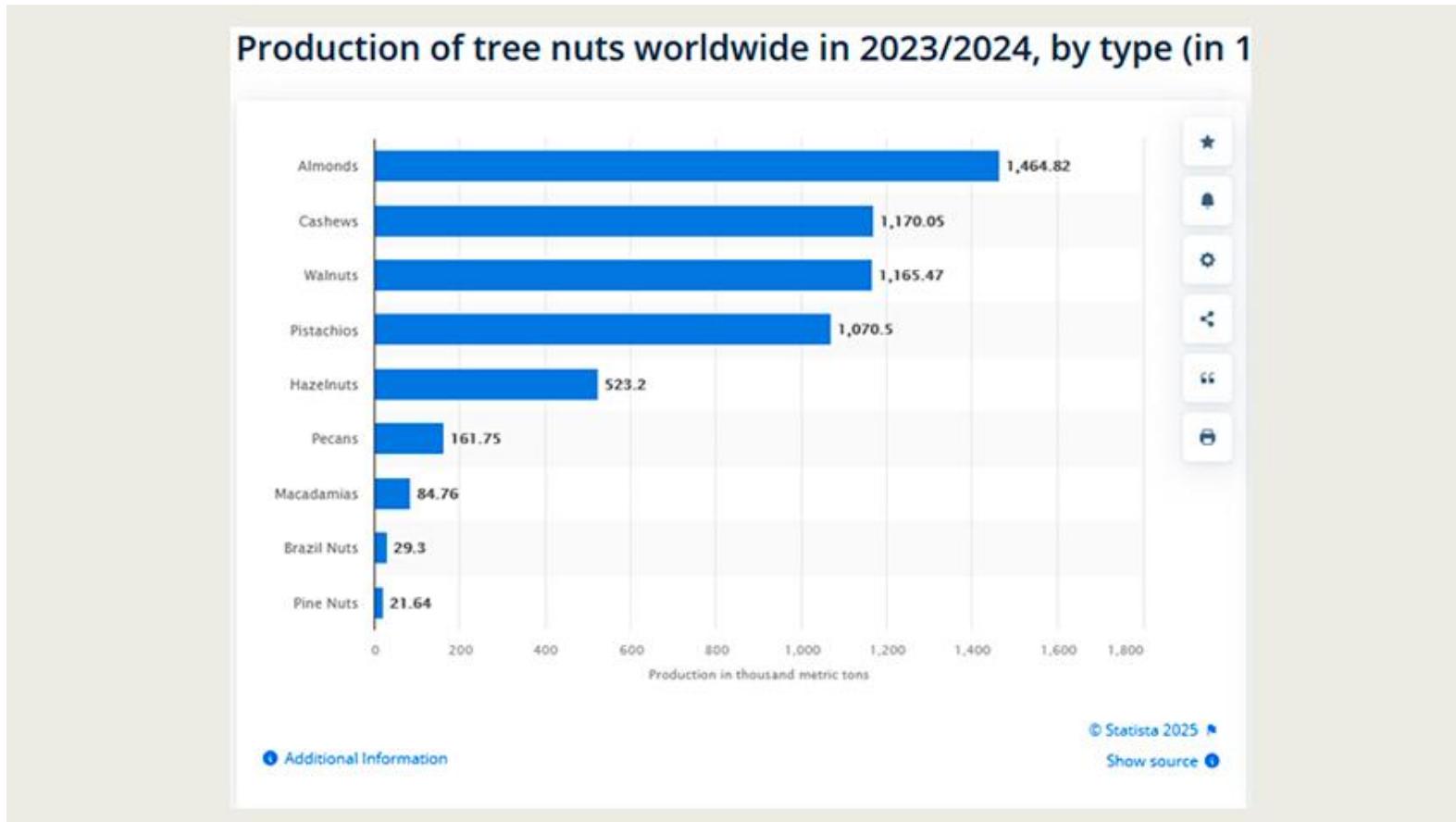


Areal med valnødder, ha



Produktion af nødder på verdensplan

Via internationale databaser kan der fås et bud på den globale produktion af nødder – som eksempel herpå er nedenstående figur genereret via [Statista](#). Heraf ses, at den årlige globale produktion i kategorien "tree nuts" udgjorde omkring 5.689.000 ton i 2023-24.



Vejledning til regnemodellen

Regnemodellen består af tre faner; 'Introduktion', 'Plantage' og 'Skovlandbrug'.

I 'Introduktion' findes formalia som information om udgivelse, versionsnummer, vilkår og link til artikel. Her gives også information om anvendelse og begrænsninger i værktøjet.

I 'Plantage' angives brugerens egne oplysninger, og der beregnes resultat og resultater vises desuden i diagrammer.

Celler låst på nær de grå felter, som modtager brugerens egne input. Kort beskrivelse af for indtastning findes i en kortfattet vejledning i toppen af fanen.

Resultater viser i såvel årets priser som ved tilbagediskontering af indtægter og udgifter over en årrække på op til 50 år, og giver hermed mulighed for sammenligning med økonomien i etårige afgrøder.

I 'Skovlandbrug' findes mulighed for at kombinere plantagedrift (beregnes i fanen 'Plantage') med stribet af alternativ anvendelse som tænkt i skovlandbrug. Der angives forventet gennemsnitlig indtjening i årets priser pr. ha fra salgsafgrøde, grovfoderafgrøde, afgræsning og øvrig indtjening, og andelen af arealet med hver kategori angives – så udregnes en arealvægtet gennemsnitlig indtjening.

Hent regnemodellen i Excel

En demomodel kaldet "Nøddeknækkeren" udviklet i projektet "Lokalt producerede Økologiske Nødder" er afprøvet i samarbejde med nøddeproducenter, der har etableret egen plantage. Denne model er videreudviklet i projektet "Nødder med danske rødder" finansieret af Fonden for Plantebaserede Fødevarer på baggrund af input fra afprøvning.

Kilder

Westergaard, Lars Holmboe og Pedersen, Hanne Lindhard: Dyrkning af nødder - Hassel, valnød og spisekastanie. Grøn Viden Havebrug nr. 166, august 2005.

Vittrup Christensen, Jørgen: Få has på nødden. Frugt og bær: fagblad for Dansk Erhvervsfrugtavl. 1996, nr. 4M pp. 102-103

Westergaard, Lars: Dyrkning af hasselnødder. Praktisk Økologi: Medlemsblad for Landsforeningen Praktisk Økologi. 1996, Årg. 16, nr. 6 (1996), p. 6-7.

Crawford, Martin: Walnuts - Production and Culture. Agroforestry Research Trust.

Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Hortiadvise

Pometet (KU)

Personlig kommunikation med danske nøddeavlere og deltagere i nøddenetværket.

Emneord

Plantebaserede fødevarer

Produktionsøkonomi

Økologi

Vil du vide mere?



Michael Højholdt

Landskonsulent

SEGES Innovation

mih@seges.dk

+4521717781

Støttet af



FONDEN FOR
PLANTEBASEREDE
FØDEVARER

SEGES Innovation P/S Tlf. 8740 5000
Agro Food Park 15 Fax. 8740 5010
8200 Aarhus N Email info@seges.dk
